

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000281

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ларіонова Інна Тимофіївна

2. Inna T. Larionova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7006-6476

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 42204 (053 Психологія)

Дата захисту: 01-03-2024

Спеціальність за освітою: Соціологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 4760

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.57

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості корупційної поведінки правоохоронців (на прикладі військовослужбовців НГУ)
2. Psychological features of law enforcement officers' corrupt behavior (on the example of the NGU servicemen)

Реферат:

1. Дисертацію присвячено теоретико-емпіричному дослідженню психологічних особливостей корупційної поведінки персоналу сектору безпеки і оборони України, зокрема військовослужбовців Національної гвардії України. Проблема корупції в Україні натеper є однією з центральних, навколо неї формується суспільний і політичний дискурс, що негативно впливає на ставлення до нашої країни всередині та зовні. За даними міжнародної організації Transparency International, Україна за підсумками 2022 року займає 116 місце з 180 країн, поряд з такими країнами як Алжир, Замбія, Монголія, Сальвадор та Філіппіни. За даними НАЗК за 2022 рік, з точки зору громадян України, корупція входить в трійку найважливіших суспільних проблем. Збитки від корупції важко оцінити реалістично, за даними порталу «Наші гроші» вони складаються від прямих втрат від корупційних схем та недоотриманих внаслідок цього інвестицій, і щороку приблизно дорівнюють обсягу державного бюджету. Правоохоронні органи є важливою ланкою корупції, за даними НАЗК особистий корупційний досвід взаємодії з правоохоронними органами мали 32,7% населення. Таким чином, боротьба з корупцією, її профілактика у складових сектору безпеки і оборони України, є важливим завданням,

успішність виконання якого прямо впливатиме на обсяги допомоги від країн-партнерів та загалом на майбутнє нашої країни. Тому дослідження корупційної поведінки правоохоронців вбачається актуальним науково-практичним завданням. Службово-бойова діяльність військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) з огляду на їх повноваження віднесена до корупційно небезпечних видів діяльності. Кількість злочинів корупційної спрямованості, скоєних як рядовими військовослужбовцями НГУ, так і начальниками (командирами) різних підрозділів, незважаючи на реформування НГУ та проведення комплексу організаційних і правових антикорупційних заходів, як і раніше залишається значною. Певні надії командування у зв'язку з цим покладаються на створений в НГУ відділ з питань запобігання та виявлення корупції Головного управління НГУ, а також на відділ психологічного забезпечення Головного управління НГУ. Силами останнього відповідно до чинних нормативно-правових актів проводяться спеціальні психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа, спрямовані на виявлення у громадян, які бажають проходити службу, і військовослужбовців НГУ при призначенні на вищі посади, девіантної (суспільно небезпечної) поведінки, а також на запобігання проникненню в Національну гвардію України представників злочинних угруповань і осіб, які переслідують особисті корисливі інтереси. Однак, як показує досвід, масові поліграфічні обстеження кандидатів на службу і військовослужбовців через їх високу трудомісткість, витратність, значну залежність від кваліфікації й досвіду експертів-поліграфологів, за обмежених психодіагностичних можливостей не вирішують належною мірою проблему психологічної діагностики осіб, схильних до корупційної поведінки через певні їх індивідуальні психологічні особливості. Враховуючи, що корупція тільки в її наслідках є проблема правова та економічна, а початково вона – суто психологічна і загальнолюдська, без психологічно обґрунтованих підходів тут навряд чи щось можна зробити. Саме це і зумовлює наш інтерес до дослідження об'єктивних і суб'єктивних факторів, що визначають індивідуальну психологічну сутність корупціонера. Аналіз сучасних наукових досліджень довів, що майже немає психологічних теорій, що пояснюють корупційну поведінку особистості. Вона розглядається у руслі різних психологічних теорій в межах «вужького» і «широкого» підходів. У вужькому сенсі корупція – це взаємодія декількох осіб, що включає підкуп, в широкому – й інші зловживання службовим становищем чи авторитетом посади у корисних цілях. На підставі систематизації понять, нами корупція тлумачиться як негативне соціально-психологічне явище, що полягає у протиправному використанні людиною своїх службових повноважень та/або службового становища в особистих, корпоративних або групових інтересах для отримання вигод матеріального або нематеріального характеру, всупереч інтересам громадян, суспільства і держави. Теоретичний аналіз психологічних детермінант й особливостей особистості потенційного корупціонера засвідчив наявність низки ситуативних (серед яких вік, стать, сімейний статус, рівень доходу, освіта, тип населеного пункту та інші) і особистісних предикторів (психодинамічні, поведінкові, характерологічні, ціннісної спрямованості й відповідальності тощо). Водночас дослідники підкреслюють, що індивідуальні й психологічні чинники корупційної поведінки вивчені недостатньо.

2. The dissertation is devoted to theoretical and empirical research of psychological features of corrupt behavior of security and defense sector personnel, particularly on the example of the National Guard of Ukraine servicemen. Nowadays, around corruption in Ukraine social and political discourse is formed since it is one of the focus issues, which negatively impact on external and internal image of our country. According to Transparency International Ukraine is number 116 from 180 countries in 2022 and neighbors in corruption rate with Algeria, Zambia, Mongolia, El Salvador and Philippines. With the reference to the National Agency on Corruption Prevention (NACP) corruption is considered by citizens of Ukraine as a top three important social problem. The damage from corruption could be hardly evaluated realistically, according to data from portal "Nashi hroshi" the damage comprises from direct loss from corruption and investments lost as a result of it and annually are equal to the budget of the country. Law enforcement agencies are the important element of corruption, due to NACP, 32,7% of population had personal corruption experience while interacting with law enforcement agencies. Thus, the success of fight against corruption as well as its prevention in the security and defense sector of Ukraine is an important task, which directly impact on aid provided by partner countries and on the future of our country as a

whole. Therefore, the study of corrupt behavior of law enforcement officers is considered as a relevant scientific and practical task. Service and combat activity of servicemen of the National Guard of Ukraine (NGU) considering their powers and authority is classified as a corruption-hazardous activity. Despite the reform of the NGU and implementation of a set of organizational and legal anti-corruption measures, the number of corruption-related crimes committed by both ordinary servicemen and their supervisors (commanders) of various units, still remains significant. There is some hope the command place on the Department for prevention and detection of corruption created in the NGU Main Headquarters in this regard as well as on the Psychological Support Department of the NGU Main Headquarters. By means of the Psychological Support Department of the NGU Main HQ special psychophysiological examination with the use of polygraph are conducted in accordance to current regulations. Such examinations are aimed on identification of deviant (socially dangerous) behavior as well as prevention of enlistment to the NGU of both criminal groups' representatives and people, who pursue personal selfish interest. However, as experience shows, mass polygraph examinations of both candidates for service and servicemen do not adequately solve the problem of psychological diagnostics of people, who are prone to corruption behavior due to their individual psychological characteristics and because of high labor intensity and cost of polygraph examination, its significant dependence on the qualifications and experience of polygraph expert and due to its limited psychodiagnostics capabilities. Considering the fact, that the corruption is only a legal and economic problem in its consequences, but initially – it is purely a psychological issue, so psychologically based approaches are needed. So, this is what precisely leads our interest to the study of objective and subjective factors, which determine the individual psychological essence of a corrupt official. The analysis of modern scientific sources shows that there are almost no existing psychological theories, which explain corrupt behavior of a personality. It is considered in line with different psychological theories within the “narrow” and “broad” approaches. In narrow sense, the corruption is an interaction of several people which includes bribery, in broad sense – it is also other abuse either of official or authority of a position for selfish useful purposes. Systematizing the concepts studied, we interpret corruption as a negative socio-political phenomenon, which lays in unlawful use by a person of his official powers and/or official position in personal, corporate or group interests to obtain benefits of a material or intangible nature contrary to the interests of citizens, society and the state. Theoretical analysis of psychological determinants and features of a potential corrupt official showed the presence of a number of situational (including age, gender, marital status, income level, education, type of settlement, etc.) and personal predictors (psychodynamic, behavioral, characterological, value orientation and responsibility, etc.). At the same time, researchers highlight that both individual and psychological factors for corrupt behavior have not been studied enough.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ларіонова І.Т. Програма профілактики корупційної поведінки персоналу сектору безпеки і оборони України. Теорія і практика управління соціальними системами. 2023. № 1. С. 116-128.
- Ларіонова І. Т. Соціально-психологічні особливості схильних до дрібної корупції правоохоронців. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. Вип. 6. 2023. С. 90-94.
- Ларіонова І.Т., Колесніченко О.С. Психологічні типи правоохоронців – дрібних корупціонерів. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2023. № 1. С. 84-97.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колесніченко Олександр Сергійович

2. Oleksandr S. Kolesnichenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6406-1935

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=32sLVxIAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національна академія Служби безпеки України

Код за ЄДРПОУ: 20001823

Місцезнаходження: вул. М. Максимовича, 22, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Служба безпеки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кісіль Зоряна Романівна

2. Zoriana R. Kisil

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1405-4547

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=f9ynqQYAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Зарічанський Олег Анатолійович
2. Zarichanskyi Oleh A.

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка**Код за ЄДРПОУ:** 22994521**Місцезнаходження:** вул. Ломоносова, буд. 81, Київ, 03189, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство оборони України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мілорадова Наталя Едуардівна
2. Natalya E. Myloradova

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.06**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-0716-9736**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет внутрішніх справ**Код за ЄДРПОУ:** 08571096**Місцезнаходження:** пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Пономаренко Яна Сергіївна
2. Yana Ponomarenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.06**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3374-3930**Додаткова інформація:**

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Євдокімова Олена Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Євдокімова Олена Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Невядовський Владислав Олегович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна